СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 168. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 11-го серпня 1942. No. 168. Jersey City, N. J., Tuesday, August 11, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДОЛЯ НІМЕЦЬКИХ САБОТАЖНИКІВ

ВАШИНГТОН. — Два німецькі саботажники, Джан Деш і Ернест Бургер, котрі врятувались перед електричним крісном на якийсь час далі залишаться в Вашингтоні і будуть помагати американським властям викривати інших німецьких саботажників, захованих в Америці. Два врятовані виявляли задоволення, що їх помилувано перед смертю. Військовий суд засудив усіх вісьмох на кару смерти, але поручив помилування для двох названих. Президент вповні одобрив те рішення. Шістьох саботажників страчено в столиці, минулої суботи в полудне. Про смерть повідомлено їх в останній хвилині, коли впроваджено до кімнати страчення. Страчення відбулося спокійно, без ніяких вибухів патріотизму з боку засуджених. Головний прокуратор Бидел вповні потвердив справедливість засуду, як теж заявив, що два саботажники, Деш і Бурґер, заслужили на помилування, бо вони подали для властей багато цінних інформацій відносно інших саботажників. Два врятовані мабуть будуть свідчити на процесі проти 14 інших підозрілих в саботажах, недавно арештованих в Америці. Прокуратор Бидел заявив, що ціла та справа з двома врятованими саботажниками матиме деморалізуюче значіння на інших захованих саботажників, котрі побачать, що навіть найближчі їх спільники можуть видати їх властям. Джан Деш був командантом тої ґрупи саботажників, що висіла з німецької субмарини на Лонґ Айленді.

ПРАЦЯ ПЯТОЇ КОЛЮМНИ В АМЕРИЦІ.

МИЧЕЛ ФІЛД, Л. АЙ. Н. Й. — Американські військові летуни розкрили хитро придуману працю саботажників. Літаючи горою, вони побачили, що на землі в деяких місцях появилися певні знаки, котрі дуже нагадували вказуючу стрілку. Один фармер, наприклад, зорав своє поле так, що зорана земля найвиразніще показувала голову стрілки. Інший фармер попри стару стежку прорубав ще одну стежку і ті дві стежки разом теж творили показову стрілку. Всі ті стрілки, дивним збігом обставин, показували в напрямку Мичел Філд. Летуни це зарепортували до своїх властей, а ті зарядили досліди. Показалось, що це була дуже спритно придумана робота саботажників, які в той спосіб мали давати ворожим літакам знаки, в котрім напрямку знаходиться важний американський летунський майдан. Робота саботажників також вказує, що вороги докладно готуються до бомбардування американських міст і стратеґічних обєктів.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ДО ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОДУКЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська радієва система, Колюмбія, передала заклик президента до збільшеної продукції. Президент в тім заклику говорив, що хоч американський промисл дотепер дав дуже гарні висліди, але того ще замало, щоб осягнути перемогу. Продукція мусить збільшатись і американські фабрики і доки мусять випускати з себе в усе збільшенім числі всяку зброю і амуніцію, котра з черги буде вислана на всі світові фронти. Подібні думки виголосили через ту саму радієву систему інші американські державні мужі, як Елмер Дейвис, голова бюра інформацій, адмірал Ниміц, командант американської фльоти на Далеким Сході, адмірал Леґі, шеф штабу президента, та інші. Дейвіс заявив, що дотепер ми лише трошка, „по кістки", занурені в війну. А коли бажаємо ту війну виграти, мусимо добре зануритись в неї, себто добре запрягти себе до тих трудів, котрі вимагає війна.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР СТАВ СПІРНОЮ СПРАВОЮ В НЮАРКУ.

НЮАРК. — Нюарський комітет, котрий займається влаштуванням паради „виграти війну", відмовив українським місцевим організаціям дозволу на виставлення українського, жовто-синього прапору. Згаданий комітет так поступив на домагання робітничого льокалю ч. 117, юнії Сі Ай О. Цей льокаль загрозив, що не візьме участь в згаданій параді, коли буде в ній виставлений український національний прапор. Український комітет, під проводом о. д-ра В. Колодницького, запротестував проти цього, кажучи, що цею забороною згаданий комітет ставить в сумнів льояльність американських українців. О. Колодницький в імені місцевих 8,000 американців українського походження загрозив, що вони не візьмуть участи в параді та відтягнуть свою ґрупу, котра має складатися з 600 людей, усі в національних строях. На цей протест згаданий комітет відповів, що забороняючи виставляти український національний прапор, він не задумує квестіонувати льояльности американських українців, тільки хоче придержуватись постанови, що лише американські прапори можуть бути виставлені в цій параді. Про цю справу подала ширше звідомлення уся нюарська, а навіть нюйорська преса, серед неї „Н. Й. Таймс".

Біля Соломонських Островів Розпуталась Велика Морська Битва

ВАШИНҐТОН. — Департамент фльоти видав короткий комунікат, що біля Соломонських островів, недалеко Австралії, розпуталась між японськими і американськими збройними силами велика битва. В битві беруть участь кораблі і літаки. Ворог ставить завзятий опір. — На тім інформації департаменту фльоти кінчаться. Представники згаданого департаменту говорять, що битва ще є в розгарі і не слід подавати про нішо точних інформацій. Але завваги, що битва йде „повною силою" і що ворог ставить „сильний опір", вказують, що це американські збройні сили заатакували японців і ті сили є в офензиві. Про офензиву американських збройних сил ствердили також австралійські власти. — Японські радієві стації, котрі в попередних битвах подавали цілковито фальшиві інформації, тепер теж вихваляються, що вони завдали американцям великі шкоди, затопивши або ушкодивши більше, як 28 американських кораблів і знищивши 41 американських літаків. Головна кватира ґенерала МекАртура подала, що згадана битва, це дійсний, великий морський змаг.

АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЧАРТЕР ВІДНОСИТЬСЯ ДО ВСІХ ЧАСТЕЙ СВІТУ

ВАШИНҐТОН. — В своїй радієвій промові, президент Филипин, Квезон, заявив, що Атлянтійський Чартер відноситься не лише до Америки і Европи, але до Азії, Африки, Австралії і до всіх інших частей світу. Шкода, що він називається „Атлянтійським", бо це лише баламутить деяких людей; ті високі засади, які він у собі втілює, демократичні краї примінять до всіх країв на світі, говорив Квезон.

САНІТАРНА АКЦІЯ В БРАЗИЛІЇ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Завдяки американським фондам, котрі досягають пятьох міліонів долярів, бразилійське міністерство здоровля розпочало широку санітарну акцію в долині Амазонки. В тій долині є досить поширені недуги малярії, сифілісу, прокази і т. п. Урядові чинники, при допомозі американських грошей і медикаментів, зачнуть на широку скалю защіплювати хворих людей, як теж усувати розсадники недуг. Біля 200,000 осіб є дітнених тими недугами в долині Амазонки.

Ще Раз Приказано Советським Воякам „Видержувати або Гинути"

МОСКВА. — Асошіейтед Прес подає, що воєнне положення біля Майкопських піль на Кавказі є критичне. Советське військо бореться завзято, бо існує приказ, щоб не відступати, а „видержувати, або гинути". Офіційні звідомлення не подають, що німці заняли Майкопські нафтові поля, як це проголошують німецькі радієві комунікати. Виходить, що певне є те, що довкола тих піль ідуть бої, та що німці кинули тамтуди свіжі сили.

НІМЦЯМ НІЩО НЕ ОСТАНЕТЬСЯ, БО ВСЕ ПОНИЩЕНЕ

МОСКВА. — Юнайтед Прес подає, що німці не дістануть тої пшениці, в яку така багата Кубань. Усе спалено, а худобу повбивано. Козаки, кажеться далі, покидають села і подаються в гори, щоб звідтам продовжати боротьбу.

ХИТРИЙ НАЦІСТІВСЬКИЙ ПІДСТУП

З БРИТІЙСЬКОЮ АРМІЄЮ В ЕҐИПТІ. — Американський кореспондент описує в часописі „Ню Йорк Таймс" дивне явище: Останніми часами дуже зросло число британських офіцирів, що втікли з німецького полону. Виявляється, що іде тут про добре обдуману німецьку пропаганду, а не про недбальство з боку німецької адміністрації. Офіцири, які вивтікали, розповідають, що з ними дуже добре обходились, бо вони мали до діла з самими вищими націстівськими офіцирами, що показували себе „добре вихованими джентельменами". Дехто з них прямо показував їм дорогу, куди втікати. Німецькій пропаганді іде про те, щоб таким чином внести розкол між британських офіцирів, вказуючи їм, що німці „джентельмени", такі самі як британці. До „джентельменів" не зачисляється одначе американців, бо вони, як кажуть націсти, є мішанці, а не люди чистої раси.

ДОПЛИВ ЦІЛИЙ КОНВОЙ, АЛЕ ЗВІВ БОРОТЬБУ

МОСКВА. — Орган фльоти подає, що до північної пристані приплив цілий Аліянтський конвой. По дорозі затопив німецьку субмарину і німецький контрторпедовець та ушкодив два інші контрторпедовці.

КОРОЛЕВА ПРОМОВЛЯЄ В АМЕРИКАНСЬКІМ КОНҐРЕСІ. Посли і сенатори Конґресу Злучених Держав були свідками небувалої в історії Конґресу події, бо отсе перший раз промовляла в Конґресі королева. Була нею Вильгельміна, королева Нідерляндії, що є тепер на вигнанню враз з своїм урядом, що урядує в Лондоні. Сама королева перебуває тепер з донькою в Злучених Державах.

„ПАСИВНИЙ ОПІР" ҐАНДІЯ ДОВОДИТЬ ДО ЗАВОРУШЕНЬ І КРОВОПРОЛИТТЯ

БОМБАЙ (Індія). — Добудемо свободу, або згинемо", заявив Ґанді членам Всеіндійського Конґресу і своїм прихильникам, заряджуючи пасивний опір, що означає припинення майже цілої воєнної продукції, якщоб цей клич був здійснений. Як це було до передбачення, то цей клич Ґандія, що мав би властиво заставити населення „нічого не робити", себто позамикати крамниці, ресторани і не іти до фабрик, спричинив відразу по більших містах бунти, які знову довели до стрілянини з боку поліції, проливу крови та численних арештів. Досі нараховують декілька осіб вбитих і сотки ранених. Уряд Індії дав до пізнання, що він ніяк не знесе цього „пасивного опору". Це зрозуміле, коли зважити, що Індія є сьогодня величезною кузнею зброї для Обєднаних Держав, та що японські війська стоять так би сказати, перед самою брамою. Уряд приказав арештувати і інтернувати в палаті Аґи Хана самого Ґандія, а далі інтерновано і другого найвпливовішого ґиндуського провідника, яким є соціяліст Неґру, що є супроти британців більш компромісовим ніж Ґанді. Арештовано теж і многих членів Всеіндійського Конґресу. Між арештованими находиться теж і жінка Ґандія, що хотіла говорити на публичнім вічу замісць інтернованого Ґандія. Найгірші вуличні заворушення були в Бомбаю і Ню Делі.

ПЕРЕКОНАНІ, ЩО ІНДІЯ ВСПОКОЇТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Британський уряд, що вже мав до діла з „пасивним опором" Ґандія, як і з його арештованням та його „постом аж до смерти", рішений тим разом не уступити, бо уступство булоб, на його думку, більшим лихом і довелоб край до анархії. А на те рахує Японія. Ось тому проголошено Всеіндійський Конґрес нелеґальною організацією. Л. С. Амері, державний секретар для Індії, виясняв становище уряду через радіо. Він сказав, що поступок Ґандія є визовом, киненим Індійському урядові, а не британцям, а цей уряд складається з ґенерального ґубернатора і Ради з 15 осіб, між якими є 11 індійців. Амері каже, що з тим урядом держать многі провінціональні уряди, а яких 139 міліонів магометан, упосліджених кляс і християн теж попруть уряд. І много членів з Всеіндійського Конґресу підуть за урядом, як побачать, що з резолюції Ґандія нічого не виходить. Амері каже далі, що поступок Ґандія є ударом у спину тих, що хотілиб стояти в обороні Індії. З цього буде заколот, але, каже Амері, уряд і поліція дадуть собі з тим раду.

ЯК ЗАЧНЕ ПІСТ, ГОТОВ ПОМЕРТИ.

БОМБАЙ. — Моґадас К. Ґанді, визнаний многими ґіндусами „духовим провідником", а навіть „святим", заповів, що зачне „постити аж до смерти". Тепер йому 72 роки і тому побоються, що він такого посту тим разом довго не видержить. Він уже постив в 1932 і 1933 році. Це вже шестий раз арештовано Ґандія. Крім того він був два роки в тюрмі ще в Полудневій Африці, де був адвокатом, за те, що взивав вояків до бунту в армії. Інші арешти були за його „марші до моря", щоб добувати звідтам сіль. Це була його боротьба з державним пономолем на сіль. Пандіт Неґру, співробітник Ґандія, був арештований вісім разів.

БРИТІЙСЬКА ПРЕСА ЗАНЕПОКОЄНА.

ЛОНДОН. — Англійські газети занепокоєні подіями в Індії, але тільки один часопис зіпхав вину за події на британський уряд. Це „Ґлезґов Геральд". Усі інші часописи оправдують уряд за його теперішній поступок. Знову ліберальний „Менчестер Ґардіен" пише, що добре булоб, колиб союзники, себто Злучені Держави, Китай і Росія, допомогли полагодити той спір, що всім нам наносить шкоду.

ПЛЯНУЄМО ДРУГИЙ ФРОНТ, КАЖЕ ҐЕНЕРАЛ.

З АМЕРИКАНСЬКОЮ АРМІЄЮ В БРИТАНІЇ. — Ґен. Марк Вейн Кларк, 46-літній командант американських збройних сил в Европі, заявив отверто і виразно, що американські вояки прибули до Европи на те, щоб відчиняти „другий фронт". До цього ґенерал додав ще таке: „Все, що я можу сказати, є те: Чим скорше той фронт відчинене, тим ліпше".

ЖИДИ МАТИМУТЬ СВОЮ АРМІЮ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Жидівські організації видали маніфест, в якому висказують свою велику радість з приводу того, що сер Джеймс Ґріґ, британський міністер війни, дав згоду на те, щоб творити окремі жидівські піхотні баталіони. Таке саме дозволено теж і арабам. З цього останнього деякі жиди невдоволені. Ось ті жидівські баталіони будуть вжиті для оборони краю і для воєнних операцій в Середущому Сході.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Робітники і Менаджери Спільними Силами за Більшу Продукцію

„Конгрес Промислових Організацій" видав недавно книжечку під наголовком „Продукція для Перемоги: підручник для збільшення воєнної продукції", котра це книжечка являється немовби милевим стовпом на дорозі поступу американських робітників.

Приготовала цю книжечку юнія архитектів, інжинірів, хеміків і техніків, що належить до „Сі-Ай-О". Має вона бути практичним провідником для юнійних робітників в праці спільних комітетів робітників і зарядів по фабриках воєнної продукції. Такі комітети, досі ще мало зрозумілі широким загалом і робітників і менаджерів, твориться добровільно. Їх ціллю не є заступати юнії, а лише заохочувати робітників і зарядців піддавати кращі думки для ведення воєнної продукції.

Коли такий комітет уже створено, він повинен переглянути способи, чи „процеси", або „струм", виробловання в цілій фабриці. На основі розсліду такий комітет повинен відкрити, де є несправність, де працюють люди невідповідні, де влада не є відповідно встановлена. Потім комітет повинен розглянути чотири питання: 1) чи можна деяку роботу виелімінувати? 2) чи не можна кілька робіт злучити в одну? 3) чи не можна би змінити порядок кількох робіт так, щоби з того вийшло якесь заощадження праці? 4) чи можна якусь роботу поправити?

Як каже підручник, фахові робітники не люблять зміняти способу своєї праці, до якого вони навикли. А прецінь інколи зміни є конечні, коли саме вони здержують або зменшують продукцію. Тому робітники повинні привчитися дивитись на свою роботу критично, себто признавати потребу зміни, коли цього вимагає продукція.

З цього сказаного бачимо, в який спосіб підходить до справи продукції ця прецікава книжка. Вона дивиться на робітників, як на людей, що є співвідповідальні з менаджерами за процес і вислід праці. Інтереси робітників і менаджерів не вважається за противні собі, а за взаємно себе доповняючі, отже в певному значінні спільні. З відношення між робітниками й зарядом усувається думку про потребу примусу. Замісць цього заводиться добровільну самокритику. Робітники мають дивитися на потреби поправи своєї праці, як на своє завдання. Вони повинні дивитися за порядком у фабриці, за здоровлям робітників, за справним виконуванням праці. Словом, замісць слухати сліпо приказів „старших", вони повинні самі думати, що найкраще служить для виконання праці фабрики.

Американські ґазети підняли появу цеї книжки як признаку поступу серед американських робітників. Мовляв, коли робітники, замісць годитися на сліпе виконування приказів менаджерів, збираються самі розважати й вирішувати на спілку з менаджерами важкі питання виробльовання, то видно робітники розвинулися, підросли, стали дозрілими.

Мимоходом, ця книжочка є найкращою пропаґандою для демократичних ідеалів. І вона є доказом, що американський робітник уже знає, які можливости дає йому американська система, за яку йому тепер приходиться теж давати своє життя.

„Польсько-Українська Проблєма"

IV.

Чому не дати змоги Україні правити „спільним" краєм?

Хочемо ще раз зазначити, що ми передали думки п. С. Ґарчинського про „польсько-українську проблєму" не тому, що ми з усім тим погоджуємося, але що раді, що знайшовся між поляками на американській півкулі хтось, що намагається віднестись до української справи хоч трохи справедливо, хоч трохи по демократичному і культурному. Це є теж доказ, що цій людині є дійсно на серці полагода польсько - українського конфлікту.

Раді ми теж з того, що знайшовся між п о л я к а м и хтось такий, що визбувся пихи і здорово глядить на саму будучину Польщі, коли добачує, що без сильної й вільної України не може бути мови про дійсно сильну і дійсно вільну Польщу.

Від себе скажемо, що так є, що ніхто з українців не квестіонує того, що на західньо-українських землях є поважне число поляків, що дійсно зжилось з тими землями і які їм дорогі. Ніхто не хотів і не хоче їх звідтам викидати, коли іде про самих українців. Але й ніхто з українців не вірить в таке, що, як каже автор, Польща заняла була ось ті землі — за згодою населення. Теж усім нам відомі способи кольонізовання українських земель польським елементом! Але нема потреби на тому місці над тим широко розводитись, бо це належить до минулого. Важний є факт, що на тих землях поляки віддавна живуть і там далі хочуть жити, а українці проти цього нічого не мають, як не мали тоді, коли в роках 1918 і 1919 відновили там українську державу, проти якої Польща пішла війною. Українці як давніше не хотіли, так і тепер не хочуть ніяких польських земель, а тільки підносять право до таких, де український нарід становить дійсну більшість.

Хоч не думаємо тут розписуватись над „українськими кривдами", то таки зазначимо, що вони були і заважили на самій трагічній судьбі Польщі, на упадку польської держави. Вдержувати українські землі при Польщі при помочі міжнародних постанов, як теж силою і терором, не дали для Польщі добрих наслідків. Ось тому булоб добре спробувати полякам такої розвязки, щоб дати тепер нагоду Україні правити тими землями, а може вона зуміє розвязувати проблеми так, щоби були вдоволені всі ті, що живуть на західньо-українських землях, зокрема українці й поляки. А є на те дані, щоб так думати! Бо як тільки відродилась українська держава в Києві й у Львові, то відразу виявлено велику прихильність до поляків, як і жидів, як у законодавстві так і в управі краєм.

Знаємо далі, що тільки насильною дорогою можнаб з тими землями зробити таке, щоб вони не становили частини великої української держави. А насильства всі ми не хочемо вживати при влаштовуванню нового повоєнного порядку. Так чому не піддати ось тут в Америці щодо розвязки польсько - українського конфлікту таке, що є справедливим, себто признати Україні те, що їй належиться, а заразом думати про те, як забезпечити полякам в границях України таке життя, в якому вони моглиб почуватись як у своїм ріднім краю і могли плекати те, що є для них як поляків дорогим і святим.

Подібних проблєм буде в Европі більше, а Америка буде мусіти докладати своїх зусиль, щоб їх по людськи розвязати, забезпечуючи меншинам певні права. Американські українці й поляки повинні думати, як допомогти американському урядові погодити тих, що їм в Европі особливо дорогі. Бо щоб не було, а так певно станеться, що таки частина українців залишиться в межах польської держави, а поважне число поляків, що живуть на українських землях, будуть під українською владою.

Шовіністичні крики великої частини польської преси в Америці про те, що давні східні границі Польщі не сміють бути змінені, не є ніякою розвязкою справи, ні допомогою польському народови, що терпить під німецьким обухом, ні теж допомогою Америці, що хоче справедливого й трівкого мира в Европі. Така пропаґанда може тільки зготовити Польщі ще одну траґедію, а не принести їй щастя. С. Ґарчинські шукає скромно іншого виходу. Чи з ним хто годиться, чи ні, проте в його поглядах є, на нашу думку, більше політичного розуму, ніж в тій польській гістерації, яку підсичується навіть тут в Америці такими патріотичними польськими піснями; як „не дамо землі, звідки наш рід", що мають рацію, коли іде про польські землі на заході, загарбані німцями, але ніколи, коли іде про східні землі, на яких від найдавніших віків до нині — український нарід становив і становить подавляючу більшість населення.

„Краще чисто розмежуймось".

Про братерську згоду з польським народом мріли кращі уми українського народу. Обидвом народам для страшного прикладу і науки написав Шевченко свої криваві „Гайдамаки" не на те, щоб ті народи розєднати, а щоб їх примирити.

„Розмежуватись" дораджував і, Іван Франко, пишучи:

...... Краще чисто
Розмежуймося, як слід —
Вам хай буде ваша Польща,
Україну нам лишіть!

А як так станеться, то Франко свято вірив, що за якийсь час спомини всіх кривд і сварок у непамять полинуть, а серед українців і поляків:

Замісць зрад і звад і сварок
Набереться скарб новий
Згідних ділань, спільних змагань
І сусідської любови...

Ось ці віршовані поради, це мрії поета-мрійника! Та Франко був і великим реалістом і вмів глядіти в далечінь... Іншої розвязки крім „розмежування" він не міг знайти в цілому своєму життю. А він знав добре не тільки минуле обидвох народів, але й сам жив між поляками і з ними працював, бож довгий час був у редакції польської ґазети.

Не відновляти траґедії.

Та тут в Америці найважніше те, як ставитись до цього нам, американцям, що є з українського чи польського роду. І нам здається, що якщоб ми х о т і л и працювати для цеї справи з чистим серцем і в дійсно демократичному дусі, та згідно з принципами Атлянтійського Чартеру, які нас усіх повинні обовязувати, то ми моглиб як не помогти розвязці українсько-польського конфлікту, то принаймні не доливати до цього конфлікту цілком непотрібного вогню.

А доливанням вогню є, наприклад, те, що пише нюйорський „Нови Сьвят" з 30. липня б. р. в звязку з давними східними границями Польщі, де між іншим, читаємо таке: „Поляки не віддадуть своєї землі. Польські вояки не вернуть з Персії, Африки чи Шотляндії до совєтського Вильна чи Львова і не захочуть визнати чужого панування, а факт, що ми згодились на договір без гарантії границь, буде небезпечним компромісом, а наслідки повні тяжких клопотів". Це має бути відповідь на договір польського уряду на вигнанню з Совєтами, в якому не сказано виразно, що Польща має назад дістати Львів і Вільно... Що ті міста малиб бути в Україні, чи Литві, того, як бачимо, американсько-польські „демократи" навіть не припускають! Знову Бюлетен Фундації Пулаского, виданий з нагоди американського свята незалежности „Форт оф Джулай", пускається аж так далеко, що лучить це американське свято з днем „4. липня сперед 942 років", коли то польський король Болеслав Хоробрий вбивав граничні стовпи не тільки „за Берліном на заході", але і „на Дніпрі (з Києвом) на сході"... Ще тільки певно не знати, чи ті панове булиб вдоволені границею над Дніпром з Києвом. Можливо, що хотілиб посунутись ще далі, бо в своїм „научнім" викладі пишуть, що поляки (лехіти) тому 4000 років жили на всіх тих землях аж по Дон, звідки „вже новішими часами вигнали лехітів племена русинів (русінуф)"...

Очевидно, що така писанина належалаб до гумористики, якби не була видавана на вільній американській землі й в таких трагічних часах, коли Америка рішилась піти у війну на життя і смерть, щоб допомогти завести у світі якийсь розумніший порядок, побудований на високих гуманних і етичних засадах, що їх проголошено в формі декларації в Америці ще в 1776 році, а не на ґрубій силі, чи „мечах", що „вищербились" вже тому 942 роки, як це сталось в Києві з мечем Болеслава Хороброго, згідно з польською історією. Уже тим „вищербленням" судьба в к а з у в а л а Польщі пильнувати своїх власних земель, що доходили на заході до теперішнього Берліна, а не пхатись на схід по чужі землі. Та польські королі й магнати не хотіли цього голосу слухати в такий спосіб, як треба було. А тепер їхні духові наслідники продовжують те саме діло, хоч знають, що Польща тратила свою державність чотирома наворотами саме ізза цеї п о л і т и к и. Невеличка і скромна брошура Л. С. Ґарчинського „Проблєм Польсько-Українські" є тим замітна, що шукає якогось іншого способу, щоб зарадити польсько-українській траґедії, ніж цей, якого досі придержувалась польська політична думка, продовжуючи таким робом давну траґедію і кладучи основи під ще гіршу. Тому мабуть мало хто з польських політиків звернув увагу на думки Ґарчинського, а може й ніхто. Принаймні ми про таке не чули. Теж і польська преса збула це назагал мовчанкою. Значить, що виглядає, що на українсько-польськім „фронті" без змін! Мабуть поляки рахують на те, що пише „Нови Сьвят", що до Львова повернуть польські полки, що тепер є в Англії, Палестині, чи де там... Або може, що сформується для цеї цілі ще спеціяльна армія, як це було в 1919 році з армією ген. Галера. І так обороняться „східні креси". Значить, що думають знову кров проливати... Бо щож іншого може в такому випадку статись? Якби не було, а таке думання не є американським і вже хочби з цього боку вартувалоб його позбутись, а пробувати розвязувати ось такі справи розумніше й гуманніше, хочби так, як це пробує робити своїми скромними заввагами Л. С. Ґарчинські. (Кінець).

Масова Примусова Еміграція Як Воєнний Засіб Націстів

Представники різних еміґрантських урядів у Лондоні подають до публичного відома згідні інформації про широку масову депортацію людей з окупованих німцями країв. Переводять видно таку масову примусову еміграцію в Голяндії, Бельгії, Франції, Польщі, Югославії, Чехословаччині, Норвеґії, Данії й Греції. Жертви висилається або до концентраційних таборів або до фабрик та фарм в інших краях під нацистичною контролею. Нова кампанія відбувається при дещо відмінних умовинах, як стара, і тому догадуються загально, що вона є вислідом нових острахів націстичного уряду.

Речники еміґрантських урядів годяться в тому, що більшість депортованих осіб заставляється негайно до роботи на націстичних фармах і по націстичних фабриках. Декого з них заставляють будувати фортифікації здовж західнього побережжя Европи, але ніколи в їх рідному краю; винмок у тому зглядi становить Норвеґія.

З донесень виходило би, що Голяндії приходиться видержувати повну силу цього нового удару. Націсти плянували переселити принаймні три міліони голяндців, — це значить, в дійсности все працездатне мужеське населення в віці від 16 до 60 року життя, виселити його з рідного краю, що від 1940 року став осередком завзятих саботажів і впертого опору націстичній окупації.

(Докінчення на стороні 3-тій)

СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ.

ХОЛЄРА

(2)

Памятає й те, як зачервонілась його розмовниця, коли він натякнув, що шукає вже собі парохії, і як вона від зворушення не відповіла йому нічого, а потім раптом перекинула розмову на щось інше, далеке від їх попередньої розмови... Івана Микитовича після цієї згадки ніби потягла якась невідома, але дужа сила знов у той тихий сад, де була його перша інтимніша розмова з Марусею. Йому заманулося побачити її, та зараз у цюж таки хвилину... Він потягнувся на ліжку всім тілом, так, що аж у кістках у нього хрупнуло, і кілька часу лежав нерухомо та упивався згадками про миле обличчя... „І який з мене дурень був, — гадав він собі, — що заразж же не признався, що люблю її, не посватався, — тоді я вже мав би право й поцілувати її... Час уже й мені про шлюб думати; он уже багато моїх товаришів переженилося і вже „попують". Ряси тільки не хотілосяб надівати, та щож маєш робити, — чи раніше, чи пізніше, а мусиш: без цього не обійдешся, не втічеш від ряси, як від смерти... А гарна з Марусі матушка буде... Шкода тільки, що не посватався тоді в садку... Ой як би це тепер припадок набіг, — зараз би сказав їй усе... Чого тут справді довго думати?... А добреб сьогодні поїхати в Тарасівку... Гм!... І розносило їх із возовицею саме не в пору... Пішки?... Гм... нема замішки... Так ні, не випадає: трицять верстов, — і далеко, і ніяково: женихаєшся — і пішки... Ні, не випадає, не годиться... А чортиб узяли ту возовицю!..."

Чоло Івана Микитовича захмарилось і він почав міркувати про те, які то нелади діються в природі, — і пошлеж Бог возовицю саме тоді, коли йому, Іванови Микитовичу, свататься скортіло!...

Коли це раптом усе його обличчя прояснило, і скочивши з ліжка він радісно гукнув мало не на ввесь голос:

— Еврика!... Ґордієвий вузол розвязано!... „Вилийся мед", — чи як там у Раєвського!...

І проказавши останню, незрозумілу на перший погляд фразу, він хутенько почав убиратися.

— Ні, — як то справді трудно буває відразу напрапити на добру думку! А подумав трошки — дивись — і є, і надумав, що треба. І як я міг забути, що у пана Щербинського є вельосипед?... Він стоїть тепер у нього зовсім даремно, а я як таки трохи вмію орудувати цією машиною. Та воно не дуже то й мудра штука: сів, перебираєш собі ногами та й їдеш... Чудесно! От я сьогодні і в Тарасівці буду, і Марусю побачу... Та ще й на вельосипеді, — це зовсім новина в наших місцях. От розумно надумав!... Ні, що не кажи, а таки голова у мене не цвяшком у тімя бита: вмію, де треба, викрутитись... Отце поснідаю гарненько та й рушаю до пана Щербинського по того, як Раєвський каже, „вилийся меда", — тьху, і вигадає отаке дурна мужва!...

Іван Микитович убрався, умився і пішов снідати.

II.

— Ранні пташки зуби теребіль, а пізні очи продирають! — мовив напів жартом, напів сердито батько Івана Микитовича, коли той увійшов у їдальню. — Довгенько спочиваєш, синку! Вже тричі з житом приїхали, доки ти встав... Нема того, щоб помогти батькови, — все сам, усе сам. І на полі, і на току — скрізь догляду треба, скрізь без ока хазяйського ладу немає, а за всім не поспішуся...

Іван Микитович мовчки сів пити чай. Він уже звик до того, що о. Микита частенько картає його за нестатковитість та недбалість до господарських справ і вже не зважав на те.

— Он підстожища під жито треба було підструґати, — тягє свою мову о. Микита далі, — та поки я був на полі, Хведько видко робив так, як мокре горить. Приїхали зо снопами, а підстожища й не готові. А колиб ти встав був раніше та доглядів за Хведьком, то й гаяння того не булоб... Ех ви, господарі соломяні!...

— Та я, попаша, засидівся вчора у пана Щербинського на йменинах, тому то й заспав сьогодні.

— Отой ще мені Щербинський!... Возовиця, вгору ніколи глянути, а він іменини справляє, — знайшов, коли бенкетувати! Ну, й господар!... Отак же й має, як робить... Тільки на капости й здатний: скільки я його допросив, щоб не давав робочим більш, як двацять пять копійок у день, — ні, по трицять чортяка виліз. От і я мусів переплачувати зайве... В печінках він мені сидить, безштанько капосний... Тільки й слави, що пан...

Може о. Микита ще повідавби щось цікаве про пана Щербинського та свої господарські справи й клопіт, але на дворі зарипіли вози. О. Микита схопився зо стільця і мерщій пішов на тік.

Іван Микитович помалу пив чай та все міркував про свою подорож. Подорож на вельосипеді видавалась йому дуже принадною і оригінальною вигадкою, — адже на селі такого звичаю немає, це ще за новину, тим то Іван Микитович уже уявляв себе в думках мало не за героя, що запроваджує нові способи зносин людей між собою.

— Синку! — розтявся крізь відчинене вікно голос о. Микити. — Чи ти вже поснідав? А вийди но сюди на часинку!

Іван Микитович пішов на тік. Стіжок, виведений до половини, гордо підіймався посеред току. Кругом стояли вози, важко навантажені великими снопами; снопи один по одному летіли з возів і укладалися рядочками в верстви. Стіжок ріс, неначе на дріжджах.

— Чи не поїхав би ти, Іване, зараз на поле: там ще треба поотикати копи та й глянути, — додав о. Микита трохи зниженим голосом, — чи так беруть вони, як отикано... Бо тож мужик, — він навмисне забере не ті копи, — думає, як піп собі вибрав, тото певно кращі...

— Колиж, папаша, я зараз думав піти до пана Щербинського...

— Знову? Таж учора був!... Чи може він „поменинив" ще справляє?...

— Ні, та бачите, я надумав навідатись сьогодні в Тарасівку...

— Тьху! — аж плюнув о. Микита. — А чогож ти там не бачив, що саме в возовицю тебе скортіло?

— Та так, — давно справді не бачився.

— Як у горосі, та й досі, — було вже на кінчику язика у о. Микити, але він тільки допитливим оком глянув на сина і нічого не сказав. Помовчавши трохи, він знову запитав: — То чи поїдеш на поле, чи знов мені доведеться старі кости трясти?

— Поїду, тільки не на довго.

— Ну, то рушай з Богом!... А як же ти в Тарасівку помандруєш? Пішки, чи як?

— От ще — пішки!... Наче поїхати не можна?

— Як знаєш, сину, а коней я тобі не дам. Не такий тепереньки час, щоб по гостях швендяти та худобу задля дурнички збавляти.

— Та я й не хочу ваших коней... Я у пана Щербинського візьму вельосипеда.

(Дальше буде).

Домашній Фронт

Домашній фронт починається на нашому й наших сусідів подвірі. Для охорони цього фронту і для захисту життя й майна на ньому треба великої армії. А для цієї армії треба щораз то більшого числа добровольців, які виконувалиб це величезне і дуже важне завдання. Така армія мусить бути змобілізована для негайного виступу в той мент, коли буде поданий сиґнал, що небезпека наближається.

Колиб американські міста були заатаковані з повітря, то це, правдоподібно, буде зроблено запальними бомбами. Існуючі міські огневі сторожі замалі, щоб дати раду тисячам одночасних пожеж, що легко можуть перемінитись у море вогню, якщо їх відразу не погасять. Тому то треба ще чотирьох огневих сторожів на кожну тисячку населення, щоб успішно боротись з вогнями, які можуть залишити за собою ворожі бомбовики. Такі помічники, вишколені під наглядом місцевих пожежних відділів, мусять бути готові до виконання своїх завдань в цю хвилину, як буде поданий сиґнал про затемнення. Разом з ними мусять виступити пожежні вартові, бистрі й терпеливі, що мають заняти становища на дахах, у брамах і на інших доцільних стійках, звідки вони зможуть легко доглянути, куди падають запальні бомби, та зможуть їх досягнути ще заки вони вчинять більшу шкоду.

Помічні полисмени, теж по чотири на кожну тисячу населення, уважають підчас повітряного нападу, щоб світла були відповідно затемнені, охороняють пристані, мости й фабрики перед саботажем, та стережуть частинно знищених домів перед грабунком. Вони помагають старожам від повітряних нападів („сйр рейд ворден") та при контролі вуличного руху. Найважнішу працю на домашньому фронті виконують, одначе, рятункові відділи („рескю скwод"). Будинок, в який попаде бомба, може цілком завалитись і діти, жінки й чоловіки можуть найтись під його руїнами, немов в пастці. Завданням рятункових відділів є добути такі жертви нападу спід розвалин і дати їм першу поміч.

Чоловіки й жінки, що належать до Горожанськогс Корпусу Оборони, віддають свій час і енерґію на те, щоб через пильний вишкіл стати членами доцільно зорґанізованих відділів. Вони з рішучим завзяттям готуються на той час, який — вони надіються — ніколи не прийде.

Та колиб такий день надійшов і колиб бомби почали падати на Ню Йорк, Дітройт, Сан Франсиско чи Нешвил, тоді Горожанський Корпус Оборони зможе показати, з яких людей він складається: вони вишколені й готові.

Контроля Харчевих Цін.

Ціни харчевих продуктів, за якими не наглядає Бюро Адміністратора цін, піднялись гостро на протязі кількох останніх місяців. Баранина, наприклад, подорожіла від половини травня до половини червня на 10 відсотків, курятина на 9 відсотків, а яблока на 25. Ціна тих останніх піднялась від березня майже на половину. З другого боку, харчі, по яких прикладено постанови про контролю, як, наприклад, волове мясо, телятина й поросятина, як теж і інші продукти, яких ціни заморожено, продаються таксамо, як пів року тому, а то й дешевше. На підставі цього досвіду, адміністратор цін Л. Гендерсон цілком слушно твердить, що урядова контроля цін показалась дуже доцільною і що тільки ті продукти небезпечно дорожіють, над цінами яких нема державного нагляду. Проте Л. Гендерсон вірить, що „програма президента буде загально принята, а боротьба з інфляцією виграна".

Збірка Металевих Відпадків.

Збірка металевих відпадків, так званого „скрепу", що ведеться по цілій Америці, дає кожному нагоду взяти безпосередну участь у війні. Президент Рузвелт особисто завізвав все американське населення приняти участь в цій збірці, тому що металеві відпадки всякого роду є необхідні для воєнного зусилля. Кожний повинен перешукати горище, пивницю та всякі комірки у своїй хаті та на своєму подвірю, повитягати відгіля старе залізза й інші металеві відпадки і віддати їх на воєнне вирібництво.

Кредитові Полекші.

Щоб облекшити переміну нафтового устаткування для отоплювання домів на східному побережжі Америки на вуглеве, бо загрожує недостача нафтового топлива, Виділ Федеральної Резерви облекшив постанови про кредити й купівлю на виплат. Хто купить вуглеве устаткування замісць нафтового, цей не мусітиме давати такого високого завдатку і зможе довший час сплачувати решту належитости, ніж це вимагають теперішні приписи. Торговці таким устаткуванням і будівничі зможуть в таких випадках договорюватись з покупцями так, як це їм буде вигідніше.

Т. зв. „Зосередження Продукції".

Для пожвавлення воєнної продукції уряд заставив багато великих фабрик закинути вирібництво предметів для домашнього вжитку і займатись виробом воєнних матеріялів. Потреби цивільного населення мають заспокоювати менші фабрики, які для успішного вирібництва мусять тісно співпрацювати між собою. Таке „зосередження продукції" переведено вже у вирібництві кухонних печей. Успіх у тій ділянці буде прикладом і вказівкою для подібної акції в інших галузях промислу. Голова Ради Воєнної Продукції, Доналд Нелсон, проголосив минулого тижня, що подібна „концентрація вирібництва" буде примінена до багатьох фабрик, що виробляють предмети для вжитку цивільного населення.

Жінки При Воєнній Праці.

Міліон жінок працює в основних воєнних індустріях. Їх число подвоїлось від часу, як Злучені Держави почали війну з державами Осі, а до кінця року їх буде ще один міліон більше.

Жінки працюють в державних і приватних індустріях, виробляючи лаштунок для армії і фльоти. Є це жінки на дуже різних щаблях освіти і досвіду. В одному тільки департаменті війни є жінки від таких, що п е р е б и р а ю т ь білля, у пральнях, до артисток і інжинірів. Жінки виробляють легкоспади („парашути") і підшиту футром одежу для наших летунів. Вони виробляють протиґазові маски, полеві біноклі (далекогляди), телескопи та запальники для артилєрійських набоїв. Жінки є заняті при праці, яку вважають показною, і при такій, що вважається одноманітною; на такій праці, що при ній можна причепуритись, і на такій, де мазюка й смаровило заступають пудр і красило на уста. Та весь їх труд вкупі помагає виграти війну.

Харчі Для Перемоги.

Департамент Хліборобства призначив два тижні, від 17. до 31 серпня, для кампанії за сиром, як „харчем для перемоги". В тому часі будеться звертати увагу господинь на сир, як на один з тих поживних харчів, яких є подостатком.

КОМАНДАНТ АЛІЯНТСЬКИХ ВІЙСЬК У ЄГИПТІ.—Наліво: ґенерал Клод Аффлек, що командує 8. британською армією в Єгипті. З ним капітан 50. дивізії на боєвій лінії.

ДЕ Є АМЕРИКАНСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ?

За неповна вісім місяців після Перл Гарбор американські збройні сили розбрились по всіх океанах і по всіх континентах світа за виїмком европейського суходолу. Вони стоять залогами у важних стратеґічних точках та охороняють морські й повітряні шляхи.

Хоч число й розміщення американських збройних сил по світі є військовою тайною, одначе з офіційних звідомлень відомо, що вони находяться у щонайменше 40 країнах поза сорок-вісьмома стейтами. Вже цей один факт вистачає, щоб мешканці кожного американського містечка й оселі наглядно відчули, що це є справді світова війна, та що ми беремо вній участь скрізь, і на ледових підбігунових пустелях, і в джунґлях Африки.

Довоєнний рекрутаційний клич „Пристань до фльоти й оглянь світ" перестав мати відношення тільки до американських морських сил. Армійські частини й маринарі, доглядачки й обслуга летунських майданів і майстерень, а навіть цивільні фахівці та механіки, находяться сьогодня по всіх закутинах світу, часто в країнах і місцевостях, яких вони дотепер не знали навіть по назві.

Та де вони не булиб, а декого війна закинула і на 12,000 миль від Америки, — скрізь звязують їх зі Злученими Державами шляхи воєнного постачання. Тими шляхами до них доходять харчі, зброя, ліки, пошта з дому, поповнення, воєнний лаштунок і підкріплення. Це вимагає незвичайно складної орґанізації і американський штаб вже доконав тут більше, ніж в останню війну, з одним заморським фронтом і одним морським шляхом до нього.

З приблизно сорока місцевостей, де сьогодня розташоване американське військо, біля 25 находяться в чужих країнах, головно на територіях Обєднаних Держав. Деякі з тих місцевостей відомі пересічному американцеві, про інші мало хто дотепер чув.

У східньому напрямку, над північною частиною Атлянтійського океану, американські ґарнізони находяться у Нюфавндленд, що є провінцією Канади, в Ґренляндії, яка є данською кольонією, і в Ісляндії, що є незалежною державою, обєднаною з Данією. Поважні американські боєві сили розміщені в Ульстері, себто в північній Ірляндії і в самій Анґлії.

Над Караїбським морем і в Центральній Америці військові залоги охороняють цілу низку британських посілостей, таких як острови Бермюда й Багамські, малі острівці Антіґуа і Сейнт Лушія, та важний остров Тринідад. Американське військо стоїть в кількох місцевостях Куби, Ґватемалі і Панами, які то републики виповіли разом зі Злученими Державами, війну Державам Осі. В порозумінні з Голяндією, американські відділи обсадили її кольонії Сурінам на суходолі Південної Америки і острови Аруба й Кірасао. Сусідню британську кольонію Ґуаяну теж охороняють а м е р и к а н с ь к і війська.

На другому кінці світа, в Австралії й Новій Зеляндії, цілі американські армії займають важні боєві позиції. Вони там, разом з військом тих країв, загороджують шлях дальшій японській експансії на південь. На шляху з Америки до Австралії, частини „єнків" охороняють на спілку з „вільними французами" Нову Каледонію і сусідні острови. Є чутки, що на деяких островах Голяндської Індії все ще бються відділи, зложені з американців, голяндських кольоніяльних жовнірів і місцевих партизанів. Департамент війни их поголосок дотепер не потвердив, але зате проголосив, що на великому острові Новій Ґвінеї висіли відділи американського війська.

В Африці американських вояків можна стрінути на вулицях Браццавіл, що є столицею французької Екваторіяльної Африки, яка тепер находиться в руках „Вільних Французів". Американці є також в столиці бельґійської кольонії Конго, Леополдсвіл. Дальше на схід, сила американського війська находиться в Еритреї, що донедавна була італійською кольонією. На північ від неї американські частини є в Єгипті, а американські танки і летуни беруть участь в боях в Лібії.

В Азії, в Ірані (Персія) і в Індії є американські залоги й відділи. Над Бурмою і Бурманським Шляхом, який донедавна помагали обороняти сміливі летуни Американського Добровільного Загону, що місяцями стремували японську навалу разом з арміями Чян-Кай-шека, тепер літають і кидають бомби аероплями окремого летунського відділу Злучених Держав, приділеного до хінської і індійської армій.

Окрім тих закордонних постів, американські залоги охороняють тепер більше десятка важних місцевостей і околиць в територіях і посілостях Злучених Держав. Сюди належить Аляска з сильними ґарнізонами в місцевостях Сітка, Кодяк і Дач Гарбор. Полоса Панамського Каналу, це одна велика фортеця з численною американською залогою всіх родів зброї. Острови Вирджин Айлендс і Порто Ріко мають скріплені ґарнізони американського війська.

На Тихому Океані, окрім широко відомих Гавайських островів і донедавна цілком майже незнаного острівця Мидвей, американські укріплення й залоги стоять ще на частині островів Самоа і на невеличких коралевих острівцях, відомих під назвами Джонстон Айленд, Палмира Ленд, Кантон, Різдвяний острів й інші. Всі вони находяться на шляху з західного побережжа Америки до Австралії і Нової Зеляндії і розставлені там морські й повітряні відділи уважають, щоб японська фльота й літаки не зачіпали транспортів між обидвома континентами.

Всім відома геройська оборона Батаану й Корегідору, які накінець мусіли піддатись переважаючим японським силам. Та згідно з відомостями Департаменту Війни, американський прапор має ще над багатьма областями Филипинських островів, де американські боєві частини, филипинські відділи і загони партизанів боронять незалежности тої країни.

Швидкість, з якою американські війська обсадили згадані вище пости у всіх закутинах світу була несподіванкою не тільки для ворогів Злучених Держав, але й для самих американців і їх союзників. Вона є доказом, що Злучені Держави взялись серіозно за війну аж до повної перемоги, і що вони не позволять, щоб в тяжких місяцях, які є перед нами, ворог заскочив нас так, як це було в Перл Гарбор.

Загальна Рада — ФЛІС.

Масова Примусова Еміґрація...

(Докінчення зо сторони 2-гої)

У Франції націсти, як звісно, добилися угоди з „урядом" Ляваля, на основі котрої цей обіцяв доставити Німеччині 300,000 робітників. Внаслідок опозиції французів та аґітації „воюючої Франції" Віші цеї обіцянки німцям виконати не могло: за заподанням французів, досі виїхало на роботи до Н і м е ч ч и н и тільки 170,000 французів.

З Польщі вислано силою на роботи до Німеччини від 850,000 до одного міліона поляків. Всіх їх вислано на примусові роботи по німецьких фабриках і фармах у Німеччині, Голяндії й Норвеґії. Між висланцями є багато бувших воєнних бранців.

З Бельгії розігнано по різних краях Европи коло 500,000 робітників, — для краю цеї величини дуже поважне число. Та, кажуть, що й на цьому не конець, бо націстичний уряд збирається висилати з Бельгії просто все мужеське населення, аби зломати зростаючий патріотичний опір бельґійців проти окупаційної влади, що проявляється в різній підривній акції проти окупаційних сил і в саботажуванні праці по фабриках і фармах. До того з Бельгії просто кожного дня втікає багато молодих людей до Англії.

З Югославії вислано досі понад 300,000 осіб. Їх висилають на примусові роботи до Польщі й Німеччини.

У Чехословаччині втягнено до примусових робіт на користь німців тисячі жінок, котрих заставлено до робіт по фабриках, та від 300,000 до 500,000 мужчин, котрих депортовано з краю. Рівночасно німці відкривають наново чеські фабрики, що були закриті від двох років, та переносять до них машинерію й німецьких робітників з часто бомбардованих околиць Рурщини.

У Норвеґії націстичний уряд заставляє робітників працювати при будові фортифікацій на морських побережжях, що видно мають бути захороною для німців на випадок можливої спроби наїзду аліянтів на Европу. З краю вислано коло 2,000 робітників.

З Данії вислано від 5,000 до 10,000 данців, котрих заставлено до будови фортифікацій в Норвеґії.

З Греції депортовано до Альбанії коло 12,000 греків. Їх переважно поселюють у концентраційних таборах, бо греки відмовляються працювати для німецьких і італійських панів.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Надсилаймо матеріяли про нашу працю пряко до Централі А. Ч. Хреста.

Свого часу були статті в „Свободі", що в бюлетенах Американського Червоного Хреста, що виходять в Вашинґтоні, нема згадки за працю американських українців в користь цеї орґанізації. Потім було подане, що вже проголошено дар в сумі $500 від У. Н. Союзу. Тут у Дітройті ми теж занялися цею справою, бо й ми дали багато праці для А. Ч. Хреста. Ми теж написали до головної кватири А. Ч. Хреста в Вашинґтоні в тій справі від 31. відділу Союзу Українок Америки, якого пані Марія Бендина є предсідницею, а підписана секретаркою. Отже на це ми дістали листа від головної кватири А. Ч. Хреста в Вашинґтоні, з дня 22. червня б. р., в якому кажеться, що А. Ч. Хрест дуже радо подаватиме в своїх бюлетенах звіти про працю українських орґанізацій в Америці в користь Червоного Хреста. Зокрема кажеться, щоб відділи Союзу Українок подавали відомости коротко про свої збірки на А. Ч. Х., а далі, скільки нашили, чи які курси перейшли в справі домашньої опіки і т. п. Тепер іде про те, щоби було кому по відділах ось такі правдиві й точні факти зібрати і їх коротко подати для публікації в бюлетенах А. Ч. Хреста. Матеріяли треба слати прямо до головної кватири А. Ч. Хреста в Вашинґтоні.

Анастазія Г. Біловус, секр.

Прислуга.

Вона: Чи можете мені зробити одну маленьку прислугу?

Він: Дуже радо! Чим можу служити?

Вона: Я хотілаб зробити щось на злість моїй товаришці Соні, поможіть мені...

Він: З приємністю! Щож я маю зробити?

Вона: Оженіться зі мною, то вона лопне з злости.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN FLAG IS ISSUE

Groups in Newark Resent Ban on It in War Parade

Special to The New York Times.

NEWARK, N. J., — Aug. 9.—Because the Ukrainian national flag has been banned from Newark's "win the war" parade in which 100,000 persons are expected to participate next Saturday, leaders of the Ukrainian groups here have threatened to withdraw their 600 marchers.

The Rev. Dr. Vladimir Klodnycky, rector of the Ukrainian Orthodox Church, who says he represents 8,000 Ukrainian Americans in Newark, announced today that he had asked Secretary of State Cordell Hull to intervene. The rector said that the action of the parade committee "is a stain on our loyalty to America."

The committe banned the flag after the presidents of 117 C.I.O. local unions passed a resolution that their members would "march under protest" if the Ukrainian flag were displayed. Their action was based on Ukrainian opposition to Russia.

(The New York Times, August 10, 1942)

АРМІЯ ПРОТИ НЕГАЙНИХ ВИПЛАТ РОДИНАМ ВОЯКІВ.

ВАШИНҐТОН. — В конґресових колах йде тепер велика аґітація за те, щоб родинам вояків негайно виплачувати підмоги. Секревар війни, Стимсон, в тій справі видав комунікат, в котрім виступає проти тих негайних виплат, кажучи, що та справа мусить йти поволи й мусить бути добре провірена.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОДЯКА

Дня 16. липня 1942 р. несподівана смерть забрала з цього світа

бл. п. ЯКОВА РОГАЧА

Похоронений в понеділок, 20. липня на українськім католицькім цвинтарі у Факс Чейс.

З останньою преслугою Покійному, а смутком прибитій родині з потіхою поспішили добрі сусіди, приятелі та знайомі. Всім їм на цьому місці висловлюємо глибоку та щиру подяку. Дякуємо: місцевому пароховй о. Володимирови Білинському за відправлення панахиди, а також похоронної Богослужби, та за зворушливу проповідь про Покійного, який був для Отця пароха найближчий співпрацівник. В. Коцюбенському, дякоучителеви з Філядельфії, разом з співучениками, що співали при панахиді і Службі Божій. Братствам св. Михайла (У.Н.С.), св. Николая (Провидіння), Сестрицтвови, Чесним Парохіянам, Приятелям та Знайомим, котрі надіслали вінці, співчуття, чи зложили жертви на заупокійні Богослужби. Хорови, котрий прийшов віддати останню прислугу свому диригентові. Всім тим, що причинилися до зменшення болю невіджалуваної втрати. Усім їм хай Всевишний нагородить так, як би ми цього бажали.

КАТЕРИНА РОГАЧ, жена; сини: ЕВГЕН, ЛОНГИН, СТЕФАН і ЮВИНАЛ. Невістки і внуки.

Жіноча Сторінка

Леся Українка як Людина

(У роковини смерти).

Колиб Леся Українка жила була на Заході Европи, чи тут у Америці — то до сьогодня булоб уже напевно кілька біографічних повістей, що змальовувалиб її незвичайне, трагічне життя. І ці повісти, без сумніву, притягалиб та захоплювали читачів немечше її поетичної творчости, бо життя Лесі мало у собі все, чого вимагається від повісти, щоб мала успіх та зворушувала.

У західній літературі, яка створила т. зв. біографічну повість, де темою стає життя якоїсь славної людини — письменники відкрили та використали один факт: що особисте життя такої людини і буденні справи, які криються за її творчими вчинками, незвичайно цікавлять читаючу публику, та стають дуже помічними при розголошуваннсю ідей чи осягів, для яких цей визначний талан працював. Ева Кірі (Curie), пишучи біографічну повість про свою маму Марію, та розкриваючи у ній тайни особистого життя великої умом та серцем дослідниці — напевно краще розголосила посвяту та самовиречення, що криється за кождим зусиллям в імя науки та поступу, чим десять памятників, виставлених у память цеї великої вченої.

Дитячі літа, молодість, кохання, подружжя — відносини у родині, приятелі, особисті уподобання, розривки. Це справи, через які переходить життя кождого ґенія у такій самій мірі, як і звичайного смертельника. Лиш звязані з життям славної людини ці справи будять окреме заінтересування у загалу, і дуже часто вони одні дають „земський вигляд" неодному великому таланови та помагають йому у цьому, щоб стати ближчим та краще зрозумілим для звичайного поклонника.

З таких буденних справ здебільша лиш кілька найзамітніших моментів передістаються до офіціяльного життєпису славних людей. Решта чекає на дослідника, щоб вишукав, вбрав у літературну форму повісти та віддав загалови як свідоцтво цього, що люди, які таланом сягають небес, мають теж — так як і ми — свої звичайні, людські справи. І цим зближаються вони до нашого серця.

Відомости, які ми маємо про особисте життя Лесі Українки таки дуже скупі, коли зважити, що у її найближчій родині були люди, які по літературному володіли пером та повинні були достарчити якнайбільше біографічного матеріялу про Лесю. Може тому, що смерть її припала на останні літа до великої війни, а опісля большевицька революція змела багато з цих, що могли безпосередньо свідчити про її страдальне життя. А може з цих людей таки ніхто не здавав собі справи з цього, що Леся вввійде у українське письменство як одна з його чолових постатей, та що ізза цього треба для грядучих поколінь зберегти усе, що пережила ця велика людина. Покоління, з якого вийшла поетка вже на схилку. Тому й дослідник не вспіє вже найти багато нового матеріялу, щоо відтворити життя Лесі. Але й це, що до сьогодня нам відоме, показує Лесю Українку такою вартісною та близькою людиною, а життя її так повним змісту та трагізму, що воно напевно поділає ще колись на якусь творчу уяву та зродить біографічну повість з життя нашої великої поетки.

Багато цього роду матеріялу про Лесю Українку завдячуємо її подрузі Оксані Старицькій-Стешенко, що у 1938 р. друкувала спогади про неї. Вправді доводилося їй відтворювати спогади з самої лиш памяти, затерті до цього пройденими літами — але вони відносяться до поетки-людини, та присвячені малюнкови її людських прикмет, для якого не треба дат ні відсилачів.

Говорить Старицька про незвичайно теплу родинну атмосферу, в якій виростала Леся, та зокрема про глибокі почування батька, що любив свою тендітну донечку більш усіх дітей. Він то кермував її навчанням, що велося дома ізза її хвороби, але завжди за широкою програмою та при доборі знаних вчительських сил. До недуги, яка почалася у Лесі у десятому році життя — була вона дуже веселою та рухливою дитиною. Веселу вдачу, дотепність, заховувала вона ціле життя, не зважаючи на всі фізичні терпіння, а навіть писала анонімово гуморески та жартобливі вірші до першого гумористичного журналу на Великій Україні — „Шершень". З рідні вона найбільш приятелювала зі своїм братом Михайлом, для якого ще у ранному дитинстві складала ґри на підставі подій зі старинної та середньовічної історії.

Так як у дитинстві осередком і проводирем забав — так у молодечих літах, не зважаючи на хоробу, Леся усе була душею частих товариських зібрань в хаті батьків. Вона не заломилася навіть після великої особистої трагедії, що її пережила у вчасній молодости — втрати свого найкращого приятеля, що помер на туберкульозу. Про його призвище ні ближчі дані не довідуємося зі спогадів нічого.

Коли почала вона виїздити на лікування за границю — знаючи добре французьку, англійську та німецьку мову, привозила з цих подорожей безліч переживань та помічувань. У крузі близьких ставала незвичайно балакуча та любила розказувати про ріжні свої пригоди у чужих краях.

Хоч її зовнішність не була незвичайно приманливою, то — каже Старицька — „чудові сірі очі мали у собі таку силу ясного розуму, що все облич чя сяло внутрішньою красою".

Якщо лиш недуга не перешкаджала цьому — грала гарно на піяні й малювала, і то непогано. Свій малярський талан любила примінювати на писанках, вимальовуючи найрадше ріжні квітчасті взори. Дуже ласкава була для дітей, збирала їх біля себе, співала пісень, вчила забав.

До хатнього господарства Леся не багато мішалася, бо не було у неї для цього здоровля і життя на хуторі цього й не вимагало. А все таки мала одну свою куховарську спеціяльність — англійські кекси і „понч", які часто любила сама готовити, як мав зайти хтось з гостиною. До шиття мала великий хист, і часто шила одяги для себе та своїх молодших сестер. Хоч недужа, чудово плавала та зправила випереджувала інших принагідних змагунів.

Звиділа чимало европейських країв та пробувала у Каїрі в Єгипті — але з рідним селом, де батько був поміщиком, була звязана нерозривними нитками і найрадше туди повертала. Воно й мало найбільший вплив на цілу її творчість.

Старицька згадує про подружжя Лесі з Квіткою, але не подає нічого ближче про це, яким воно було. Останні роки перед смертю Леся зносила прямо нелюдські терпіння з геройською витривалистю, відбувала сама лікувальні подорожі в Европу та Африку, які, не знати чому відбувалися „у жахливих умовинах" — як каже Старицька. До останніх хвилин життя заховала ласкаве та гаряче серце для інших. Як лежала в агонії, памятала, що має приїхати її сестра, і наказувала усім, щоб здороженій Лілі зготовили щось поїсти.

У цьому, що знаємо про життя Лесі Українки, багато прірв, багато недомовлень, які чекають цього, щоб доповнити їх чиєюсь творчою уявою та розшуками. Вірмо, що у вільній українській державі найдуться для цього люди та засоби, і Леся Українка зійде між нас з друкованих сторінок цим, чим була вона побіч свойого віршового ґенія: великою і незвичайною людиною.

Клявдія Олесницька.

Поради Матерям

Поки дитина вродиться.

Щороку вмирає в Америці близько чверть міліона немовлят-дітей в першім році життя. В інших краях той відсоток дитячої смертности ще більший, але й тут він безумовно завеликий; велика частина тої дітвори моглаб зістатися при життю, якби тільки в той перший і найважніший час життя вони мали потрібний догляд, опіку і поміч.

З того числа, яка сотня тисяч дітей вмирає щороку зараз в першім місяці після уродин і в тих випадках дуже часто вже навіть відповідне плекання й опіка не поможе. Треба було, щоб мати мала ту опіку й відповідні умови життя ще поки дитину на світ привела. А то дитина родиться вже слабовита й нездатна до життя. Та ще є одна причина, щоб майбутні матері мали якнайкращий догляд і вміли коло себе ходити в той критичний час. Статистика смертности показує также, що найменш 15,000 матерей-положниць вмирає щороку від родива — приблизно одна на кожних сто пятьдесять — і що в добрій половині тих випадків смерть не була неминуча і можна було життя врятувати.

Кожна вагітна жінка повинна бути під опікою і доглядом доброго лікаря або акушерської клініки-лічниці. Особливо коли це перша дитина, лікар повинен заздалегідь провірити, чи фізичний стан і здоровля матері такі, щоб вона могла безпечно родити. Є всякі реклямовані й захвалювані ліки, що, мовляв, забезпечать родиво здорове, безпечне і без болю, але всі ті „патентові" медицини є шахрайством і замісць витрачувати на них гроші, краще якнайшвидше звернутися за порадою до доброго лікаря.

Поки дитина вродиться, майбутня мати повинна берегти своє здоровля, як тільки може. Для того вона повинна остерігатися всяких клопотів і жури і мати подостатком свіжого повітря, сну, спочинку і доброї, здорової їжі. Зокрема треба вважати, щоб не було нестравности, і влаштовувати собі відповідну дієту, або порадитися лікаря, яких засобів вживати проти нестравности і шлункових недомагань. В останніх місяцях вагітности треба пити багато води, молока, тощо. До лікаря ходити що тижня, а бодай раз на два тижні, а коли є частий або гострий біль голови, пухнуть ноги або руки або відходить кров, тоді треба, щоб лікар таки негайно про це знав і доходив причини.

Кожний порід — для жінки найбільш критичний час в житті. Тоді вона потребує якнайкращої опіки і уваги. Кімната, в котрій вона лежить, повинна бути простора, ясна і чиста, всі потрібні речі (вата, ґаза, бандажі, рушники, дезинфекзійні засоби, тощо) під рукою і при кожнім полозі повинен бути лікар, а коли його не може бути, кваліфікована і досвідна окушерка.

ПОБОЮЮТЬСЯ БОРОТЬБИ МІЖ ГІНДУСАМИ І МАГОМЕТАНАМИ.

БОМБАЙ. — Найгірше може статись в Індії тоді, колиб прийшло до боротьби між ґіндусами і магометанами. Така боротьба тривалаб довго і був би неспокій. Та наразі виглядає так, що обидві сторони цього уникають.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТАМАСТОН, КОНН. — Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 421, відбудуться 15. серпня в годині 8. ввечір, в Украгнській Галі, Проспект ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — За уряд: А. Береза, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чесьнік, секр.

ЛОРЕЙН, О. — Тов. У. Н. Союзу, від. 50., повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться 16. серпня, в годині 1. пополудні, в гали 2545 Іст 33. вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — М. Шемичик, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 15. серпня, в год. 7:30 ввечір, в сали парохіяльній, 4950 So. Paulina St. Є важні справи до полагодження, тому просимо всіх членів прийти на ці збори. — Василь Сакал, предс.; Гр. Гаврилюк, кас.; П. Жовнірчак, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться 13. серпня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — С. Ґереґа, гол.; Т. Олексин, кас.; В. Іванців, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 27. липня 1942, по довшій недузі, помер у Манвіл, Н. Дж., у 66. році життя,

ЮРІЙ ЄНІК,

член Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349. У. Н. Союзу.

Покійний походив зо села Требеюв, повіт Жуна Шаріцька, Чехо-Словаччина. Полишив у смутку 5 дітей: Юрія, Елизабету і Анну в Америці, а Андрія і Марію в Чехо-Словаччині.

Похорон відбувся 31. липня. Поховано Його на католицькім цвинтарі в Вестон, Н. Дж.

В. Й. П.!

Такі часи.

— Господою, таже ви мені продали несвіжі яйця.

— Та де, прошу пані, такі часи тепер настали, що не лише між людьми нема порядних людей, але навіть уже й курка не знесе порядного яйця...

— Щож вам порадив лікар на ваші хворі нирки.

— Заборонив пити пиво.

— А водку ні?

— Про водку я не питав, бо боявся, щоб її теж не заборонив пити.

ТАРЗАН, ч. 614. Гарний ворог.

„Може би ви забавили нас одним зо своїх джунґлевих танців", сказала Даріна приказуючо.

„Я танцюю для приємности", відповів холодно Тарзан, „а в вашій приявности, пані, я не відчуваю ніякої приємности".

Тарзан відійшов набік, полишаючи загнівану дівчину. „Це грубий дикун... як сміє він говорити так до мене?"

„Він ще пожалує того, поки я з ним покінчу", сказала собі гірко Даріна.